

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Főszerkesztő:		Politikai rovatvezető:	
Helyben.	Vidékre küldve:	BENEDEK JÁNOS.	Dr. BOROSS LAJOS.		
1 évre . . . 10 kor.	1 évre . . . 16 kor. — fill.	Felelős szerkesztő ideiglenesen:			
6 . . . 6 . . .	8 . . . 8 . . .	SZÉKELY IMRE.			
2 . . . 2 . . .	4 . . . 4 . . .	Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.			
1 . . . 1 . . .	1 . . . 1 . . .				
Egyösszám ára 4 fillér.					

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Politikai rovatvezető: **Dr. BOROSS LAJOS.**
Felelős szerkesztő ideiglenesen: **SZÉKELY IMRE.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Tisza és a szabadelvűség.

nov. 19.

Elméleti embernek ismerik az új miniszterelnököt. A teoriának magába szivott tételei erős gyökeret vertek a politikájában. Mindenben atyjának, Tisza Kálmánnak elveit akarja követni. De míg Tisza Kálmánnál az elméleti képzettséget gyakorlati ismeretek támogatták, bár ezt nagyon sokszor nem a haza javára fordította. Gróf Tisza Istvánnak gyakorlati tételei olyan közgazdasági tevékenységben nyilvánult, a mely munka nélkül is meghozza a különböző intézetektől a dus tantiémekeket.

Vagy harmincz évvel ezelőtt jött divatba nálunk is a liberálisizmus kifejezése. Jelentette a szabad eszmék nyomán való haladást, szemben a maradisággal, a konzervatizmussal. A régi theória emberei az államot féltették minden újítástól. Tartózkodtak minden bolygatástól, még ha szentül meg voltak is győződve, hogy ez az állam a nemzet javára szolgálhatna. A régi theóriának eme konzervatizmusával szemben a szabadelvűség kétségtelenül üdvös, szükséges volt.

De mint minden iránynál, a sza-

badelvűségnél is nemsokára jelentkezni kezdtek a vele együtt járó hátrányok. Legfőbb hibája az volt, hogy az állam érdekeit csak felülről nézte és ebből kifolyólag egyoldaluvá vált a politikája is.

A szabadelvűség, mely e nemzeti tartalmat nélkülözötte, juttatta hazánkat a mostani veszélyes lejtőre. Nem volt érzéke a nemzet nagy eszményei iránt. Vezette az államügyeket a nélkül, hogy figyelemmel lett volna a jogos nemzeti aspirációkra. Nemzeti hadsereg sohasem képezte ábrándjait. A nemzetnek minden erre vonatkozó óhaja süket fülekre talált nála.

Nem ellentmondás az, hogy a Tiszák szabadelvűségét konzervatívnak jelezzük. Mert hiszen kifejtettük, hogy mereven ragaszkodik az ósdi felfogáshoz. Az államot pedig szabadelvűséggel, de nemzeti tartalom nélkül nem lehet kormányozni.

Gróf Tisza Istvánnak szabadelvűsége az ósdi hagyományokon épült fel. A magyar államot a haladás útjára akarja vezetni a maradi, a hagyományok előtt görnyedező szabadelvűséggel. Ez az, ami Bécsnek olyannyira tetszik. A bécsi kamarilla

mindig irtózott a magyar nemzet nemzeti érzésétől. Mindent elkövetett, hogy ezeket elfojtsa, de ez még a Bach-rendszernek sem sikerült, nemhogy Tiszának sikerüljön. És a nemzeti aspirációk között a magyar vezényszó az, melytől ott fenn annyira rettegnek. Pusztá hallatára is hűledzettek a bécsi Generálok. A Tiszák szabadelvűsége megkimélte a bécsi urakat attól, hogy közvetlen tegyenek intézkedéseket a nemzet jogos óhajainak durva elnyomása iránt.

A nemes grófnak ilyen felfogása szabadelvűségről magyarázza meg azt, hogy minduntalan nyakunkra küldöttek. Innét az a magasfoku bizalom, a mely a miniszterelnököt Bécsből Budapestre kísérte. Miniszterelnökünknek két keze más husból, más vérből van. Az egyik az erős kéz. Ennek működését az ósdi szabadelvűség irányítja. A másik a bécsi kéz. Az, amelyik nemzeti életünket már nem egyszer feldulta. A két kéznek ezen frigye jellemzi a szabadelvű politikát, de különösen gróf Tisza Istvánnak szabadelvűségét.

Csipkefoslány.

Irta: **Zalay Masa.**

Csak a szivarok tüze világított a faszor sötétjében és a kavicsos hintett út fehérlett, — különben egyetlen csillag fénye sem sugározott alá a komor égboltról, mint amikor vihar van készülöben, a felhőket kinyújtott kezzel szinte elérni véljük; a legnehezebb és csaknem égető; féltékeny röpdés madarak keringenek; fiókák aggódalmas madarak kerengenek; fókák aggódalmas panaszszal csipognak föl a bokor surujéból; galyak roppannak a kényszer ölekezés alatt; tepett falevelek sóhajtának a porban; aztán végre átvillan az égbolton egy izzo, töredézet vonalrajz, mely után fenyegetően megdörög a magasban az örök intelem: reszkess halandó az Ur haragja előtt!

De az öt férfi nem érzett most Isten-félelmet, nem érzett egyáltalán semmit a nyugalom vágyán kívül. Kora reggeltől fogva programszerűen élték át a napot és bar a „robot“-nak még nincs vége, — teljesen kimerülve csakis a pihenést sóvárogják. Ma ez az első pillanat, hogy kötelezettség nélkül vehetnek lélegzetet, de ehhez is csak lopva jutottak, míg a menyasszony visszavonult, hogy utiruhába öltözzék, míg a társaság cigányzene mellett tánczol a teraszon, — a vőlegény és vőfélybarátai kiszök-

tek a viharos éjszakába, hogy feludítsék magukat.

Csupa előkelő világfi, akik csak „vég-szükségben“ házasodnak és ilyenkor lehangoltabbak, mint a legmeghatott gyászszertartás alatt. Imadjak a léha kalandokat, megvetik a pénzt, s mégis — az erdőcsü haldoklás utolsó perczeiben gyávan megalkuszának „vagyon“ öteusegeivel. Azonban a parvenü apos pezsgője es kitünő borkészlete eloszlatnak a közös bubánatot, és amint megcsapta őket a vihar forró, virágillatos szele, tejukbe szállt a mindent feledtető mamor, s míg napközben a lenézett nasznép előtt pompasan fejezmezett mozdulatlan arczczal kreáltak „szomorú“ szerepüket, — it a faszor alattatlan sötétjében kicsattant néhány eimes szellemi szikra a vőlegény új rokonságanak rovasára.

Nem védte őket senki, a vőlegény legkevesebbé. Kissé el volt savanyodva a pajtasok lesújtó részvételtől és a delelőtti visszavonhatlan „igen“ miatt a minék következtében fölé terjeszkedett a püspök aldő keze. Akkor, — jól emlékezett! — hirtelen reápillantott a mellette térdeplő fehérfátyolos leányra és valami önvádfelől szorongatta a lelkiismeretét. A lány is visszanezett rá könnyes szemével, és bájos gyermekarczán oly kétségbeesítő halványaság ömlött el, hogy

még ő is, — a ki idegenebb volt iránta az idegennek, — őszinten szánta szegényt.

— Erősen hiszem, hogy a nagy bábu-kaert fakad majd sirva, ha egy felóra múlva a vonathoz robogunk kettesben. szolt bosszusan, gondolatai hangos folytatásakép, higyjétek el fiuk, nincs kinosabb, halatlanabb időtöltés a gyermekesütasnál, én már valóban kivénütem belőle!

E perczen egy fehér jelenés suhant eléjük es mintha megriadt volna a váratlan találkozástól — hirtelen ki akart tenni az uthajlásnál, de a vőlegény, — akihez legközelebb került es akinek keserüségétől tul-aradt szive leginkább szomjazott egy kis unaloműző léhasagra, — kinyújtotta a kezét, hogy elfogja a titokzatos menekülőt. A kedves ismeretlen azonban olyan gyöngéd-telen üst mert tamadojara, hogy az meglepett kiáltással retrairt, miközben visszakapott ujjai valami csipkefélebe gabolyodtak ami a kezében is maradt.

De az egyik vőfély, a kiben azonnal fölébredt a szunnyadó kalandvagy, gyors futásnak erert a tünemény irányában es léptei zaját csakhamar elnyerte a hatalmas égi zene. Ezalatt visszamaradott, társai föl-villanyozott kedélylyel körülállták a pörüljart vőlegényt es gyufavilág mellett szemügyre vették a „hadizsákmanyt.“ Finom szövésű

Az „Uj párt.”

Báró Bánffy Dezső kezdeményezésére az „Uj párt” tegnap bocsátotta ki felhívását. Ebből az alkalomból a kolozsvári függetlenségi és 48-as part intéző bizottsága gyűlést tartott, a melyen egyhangulag elhatározták, hogy a független polgárokat a Bánffy és a függetlenségi part között lévő különbségről hivatalos kiadványban tájékoztatja. Ennek szövegét meg is állapították s azt, tekintettel, hogy a Bánffy féle Uj párt — állítólag — már Debreczenben is kezd szervezkedni, helyénvalónak tartjuk megismertetni s azt alább közöljük is. A felhívás a következő:

Az utóbbi napokban báró Bánffy Dezső nevében erős mozgalom indult meg Kolozsvárt egy új politikai párt alakítása iránt.

Az új párt szervező bizottsága nagy buzgalommal gyűjti az aláírásokat azon felhívás alá, melyet már legközelebb kifognak bocsátani a választó közönséghez.

A felhívásból, a mint azt a lapok már közölték, elsősorban azt látjuk, hogy az új párt programját a 67-es alapon akarja megvalósítani.

Véleményünk szerint ez lehetetlen, mert miként lehet elindulni a 67-es alapon most, mikor meg a magyar nyelv elvülhetetlen és törvényben biztosított jogát sem tudjuk hadseregünk számára kivívni, holott pártunk vezér férfiai az egész nemzet lelkes buzdítása mellett annak kivivására már egy év óta a nemzet elismerésére és hála-jára méltó kitartással titáni küzdelmet folytatnak. A mi programunk:

Független Magyarország.

Ennek pedig első feltétele, hogy végre valahára meg szűnjék az a szerencsétlen közös viszony, a mely minket századok óta Ausztriához köt és nem engedi, hogy önállóan cselekedhessünk, függetlenül intézkedhessünk.

Ezért bármennyire örvendünk is, hogy az új párt programjába felvette a programunk főbb pontjait: az önálló vámterület magyar nemzeti bankot, külkepviseletben a teljes paritást; a hadseregre vonatkozólag pedig megelégszik a magyar vezény és szolgálati nyelvvél, magyar katonai büntető igazságos szolgáltatással; mégis haza-

fiui kölelenségünknek tartjuk figyelmeztetni városunk függetlenségi érzelmű polgárait, hogy a mi és az új párt programja között, a 67-ik kiegyezés elfogadásán kívül nagy különbség van.

Mi önálló magyar hadsereget kívánunk, a mely felett ne Bécs, hanem a magyar országgyűlés rendelkezzen.

A közigazgatást államossítani nem engedjük, mert a kormány hatalmát továbbra is növesztetni nem akarjuk.

Mi is akarjuk a magyar nemzeti állam kiépítését, de ezt csak akkor érjük el, ha függetlenitni tudjuk magunkat Ausztriától.

Ezekért az ideakért harcolt eddig és küzd ma is a függetlenségi párt és azért nem mulasztjuk el pártunk híveit figyelmeztetni, hogy a ki azt akarja, hogy Magyarország független legyen, az maradjon meg továbbra is pártunk kötelékében, a melynek zászlójára e szavak vannak felírva: Éljen a független Magyarország!

Együttal hálával és elismeréssel emlékeztet meg ezen a gyűlésen arról az emberfeletti küzdelemről, a melyet a függetlenségi képviselők a nemzeti jogokért folytattak. Elhatározták, hogy ezért hálás köszönetet szavaznak s az alábbi levelet intézték a függetlenségi pártok elnökeihez:

Mélyen Tisztelt Elnökség!

Hálás elismeréssel adózunk magunk és független polgártársaink nevében azért az önmegtadással és lelkesedéssel végzett küzdelemért, melyet függetlenségi képviselőink ezeréves nemzeti jogaink kivívása és biztosítása érdekében oly hosszú időn keresztül kifejtettek.

Adja a Magyarok Istene, hogy a párt t. tagjainak nemes munkáját áldás kísérje és siker koronázza.

A mélyen tisztelt Elnökséget arra kérjük, hogy őszinte halankat és köszönetünket minden egyes, a hazafias munkában résztvevő képviselőnek tolmácsolni kegyeskedjék. Mi emlékünke vessük a párt minden lelkes harcosának azt a működését, a melyet nemzeti jogainkért vívott hosszas küzdelemben idáig oly lankadatlan kitartással teljesített. Sőt az utánunk következő nemzedéket is megtanítjuk arra, hogy őket tisztel-

jen és kövessék nemes példájukat a hazaszereteten és amaz önfeláldozó munkában, melylyel független nemzeti államunk kiépítését tűzték ki célul.

Uj szövetkezetek.

nov. 19.

A napokban azt a hirt közölték a helybeli lapok, hogy városunkban 2 új szövetkezet, u. n. kölcsönös segélyző egyesület megalakításán fáradoznak. Olvasván e hirt, sokakban önkénytelenül is felmerül a kérdés: vajjon nem a szereplési vágyban szenvedők és néhány fülig eladósodott üzletfél örömeire jelent meg ez az ujdonság? Vajjon nem arra lesznek-e jók ezen új szövetkezetek, hogy néhány uri ember titkos vágya beteljesedjék: anyagi és erkölcsi tőkéjének legkisebb kockázatát nélkül igazgatótagja lenni egy hangzatos nevű és fényes jövőt ígérő szövetkezetnek. Masfelől pedig felcsillan az édes remény azon szegény ördögök előtt, a kik a meglévő pénzintézeteknél immár hasztalanul kilincselnek hitel iránt: imé új intézet, új emberek, új elvek, új hitelforrás nyílik a szegény ember bajainak orvoslására.

Persze nem ismervén az embereket és az olvokat, a melyek folytán az új pénzintézet létrejönni készül, a fentebbiekhez hasonló kérdésekre hallgatás lévén a felelet — a publikum várakozó állaspontra helyezkedik.

Érdemes ezzel az ügygel komolyan is foglalkozni.

A szövetkezeti eszmének nagy és mélyreható közgazdasági erejét, sokféle ágazó fontosságát senki sem tagadhatja. Példák bizonyítják, hogy a hol az erők csoportosulását s együttes működését nem egyéni hiúság, vagy önző cél teremtette meg, — az eszme egészséges gyümölcsöt termő fat növesztett. Nem kell messze mennünk, hogy fényes példát mutathassunk be. Ézelőtt 20 évvel alakult meg városunkban a Debreczeni kölcsönös s. egyesület. Hogyan és minő körülmények között? Néhány szak-képzett, szélesebb látókörrel bíró, tehát tapasztalatokkal rendelkező és tanulmányokkal felfegyverzett egyén kezébe vette a szövetkezeti eszme lobogóját s felolvasásokkal, szakszerű ismertetésekkel igyekezett meg-

csipkefoslány volt, amiből ünnepi mezbe öltözött józslésű szobaleányra következtek. E csintalan evődest azonban megzavarta egy közelből hangzó olyan kiáltás, amit csak fájdalom csal a férfijakra.

— A lex próbalkozása is balsikerű! — nevette föl gonosz kárörömmel, és futólépesben igyekeztek a helyszínére, egy-egy botlásnál elátkozva a misztikus fasort. Végre célhoz értek, ahol is a földön két férfialak hevert olyan örült kavargásban, mintha véletlenül összeütközve egyensúlyt veszítettek volna.

— Hiszen ez Töry, a kis gazdasági irnok! — csudálkoztak a frakkos vőfények, mikor újból fölgyulladt a viaszgyújtó és láb-rasegítették a két hempergőt. No nezzétek, rendez-vous-ja lett volna a kicsinek, ha el nem riasztják hölgyet.

A „kicsi” azonban komoly és discret maradt, csak mintha friss harmat ragyogna a szemében, olyan csillogó volt a tekintete. Es reszkett az egész teste, még az ajka is akarha hideg lelné vagy az elmaradt csók vágya gyötörné.

— Juczinak? Panninak hívják? — kíváncsiskodott dévaj jókedvvel a férfikompania és mert a zápor is megeredt, —

gyorsan beiramodtak egy oldalfojósón a nagy ebédőbe, hol még a dus vacsora maradványai alatt roskadt az asztal.

— Bort kell belé diktálni, hogy megoldja a nyelvét, biztatták egymást és megkezdődött a vidam manuever a makacsul néma áldozat ellen. Már-már eredmény igerkezett, a mikor egy csinos, fehér uhas szobaleány nyitotta reájuk az ajtót, zavardottan jelentve, hogy a fiatal asszony utrakészen várakozik.

A vőfény palastolatlan uslommal fölemelkedett, de még bucsuzóit gyöngéden megezirógatta a helyes kis teremtés piruló arcát.

— Félnék galambocskák! — sugt neki meghitt mosolylyal, mialatt a többiek is nagyielkü elhatározással fölkerkedtek, hogy illó kárpótlás gyanánt egyedül hagyják végre Töryvel, az igénytelen kis gazdasági irnokkal.

És egy év múltán, valami fényes bál előtt, Tanayne előkerestette pompás menyasszonyi öltönyét, hogy a varrónőhöz küldje átalakíttatni. Tanay pedig kedvetlenül huzgálta elő remekbeszabott vőfényei szalonkáját, hogy kivassaltassa. Nem vagyott

már a nagy nyilvánosság elé, a házasság szelid örömeiben egész valója üdvös változáson ment keresztül, az a biztos szent tudat, hogy a gyerekasszony az ő ajkán tanulta meg a csokolódzás mesterségét, — meglepített volna egy gonosztevőt is, annál inkább őt, aki a könnyelműek elismert szív-jóságával bírt. S míg csaknem elérzékenyvedve nézte a felesége aranyszőke fejét, — keze önkéntelenül a szokáshoz híven átkutatta a kabatszebeket. Es ekkor az ujai köze akadt valami finom csipkefoslány, amit tréfás mosolylyal dobott oda a habos nászruhara.

— Jó lesz disznak! — mondá enyelgő hangon és eközben véletlenül rapillantott a fehér seiyemhalmazra. A derék tulékes uja szinte a földig omlott és szakadozott csipke pókhalofinom szálai röpdöstek róla szerte, — es ehhez a ráhajított csipkefoslány hozzáillően, áruóban odatapadt.

Férj és feleség tekintete összetalálkozott, — es Tanaynak egyszerre emlékébe tünt az a feledhetetlenül halvány arc, — mikor ugyanezek a könnyes szemek ugyanilyen félelemmel néztek rá, és szívében most is szájalom ebredt az asszony iránt, aki e perczen még idegenebbnek tetszett, mint esküvőjük idején . . .

nyerni a társadalomnak ugyszólván minden rétegét — a z e s z m é n e k. És megalakultak olyan egyénekből, akiket csupán az eszme vezérelt, a kik egy oldalról megakarítható garasait akarták összegyűjteni és gyümölcsöztetni, más oldalról pedig ezen gyűjtött tőkét igazi gazdasági és kereskedelmi tevékenységük fejlesztésére igénybe venni. És soha szem elől nem tévesztve az eszmét, fáradozásukat ritka szép eredmény jutalmazta. Az eszme évről-évre szélesebb rétegekben terjedt az eszme hasznos eredményeket produkált, az eszme mindinkább hódított.

Nemcsak hódított, hanem példát is mutatott s így alakult meg városunkban a második, majd a harmadik szövetkezet. Be kell ismernünk, hogy a tisztességes eszközökkel dolgozó, egészséges verseny csak hasznára válhatik az eszme fejlődésének. Kinek lehetne számba vehető kifogása az ellen, hogy a 76000 lakossal bíró Debreczen városában, a hol a takarékpénztárak és bankok még ma is tulságos magas kamattal dolgoznak, nem egy, hanem mondjuk három hitelszövetkezet működik? Csak hogy ma már nem három szövetkezettel állunk szemben. Itt van a Kölcsonő s egylet, a Polgári, a Korona, a Tisztviselők, az Iparosok hitelszövetkezete, a Temetkezési szövetkezet, a Fehérkereszt fiókja, sőt a Budapesten alakult Országos hitelszövetkezet is kiterjeszti városunkban csápjait, az a budapesti létesítmény, a mely elég önhiten és illetéktelenül viseli az „országos” címet, holott országos törzsbetétje nincs annyi, mint a debreczeni hitelszövetkezetek akármelyiké.

És ezekre rá alakulni akar most 2 új szövetkezet.

Lássuk csak közelebbről, mi szükséges ahhoz, hogy egy új szövetkezet megalakulhasson. Összeáll 7 egyén, a kik elég erőt és ügyességet éreznek magukban arra nézve, hogy bizonyos számú betétet gyűjtve ismerőseik körében, maguk is kötelezik magukat bizonyos heti befizetésekre, a mely köteleységük azonban akkor szűnik meg, a mikor nekik tetszik. A keresk. törvényben előírt alakításoknak eleget tesznek s a szövetkezet megkezdí működését. A megalakulás tehát semmi különösebb nehézségbe nem ütközik, anyagi kockázattal nem jár, ellenben erkölcsi hasznót hajt, mert az alakuló közgyűlés a szervezés körüli fáradozások jutalma képpen a szervezőket beválasztja az igazgató tanácsba és a felügyelő bizottságba, a mely czimek viszont anyagi javadalmazással is egybe vannak kötve.

De önként felmerül a kérdés: mit akarhatnak Debreczenben egy új hitelszövetkezettel? Milyen eszme vezérli a szervezőket, hol rejlik az ok, a mely őket gründolásra ösztönzi és mi lehet a cél, a melyért hevülnek?

Mert ha azt vélik, hogy a jelenleg létező szövetkezetek nem képesek kielégíteni az igényeket, akkor csalódnak, ha pedig arra számítanak, hogy ők szebb eredményeket fognak elérni, olcsóbb kölcsönöket tudnak engedélyezni — még inkább csalódnak. Ők még most akarják megtenni az első lépéseket, amikor a többiek már ugyszólván megvetették a lábukat, az ujaknak hódítani kell, míg a meglevők már abból is megélnék, ha a meghódítottakat üzletkörükben megtudják tartani. Mire gondolnak tehát, milyen esélyekre, vagy a közönségnek minő bizalmára, a melyre érdemeiket eddig még nem szerezhettek?

Talán ha arról volna szó, hogy alakul városunkban egy hatalmas pénzüintézet, a

melynek alaptőkéje felülmulná a most létezők bármelyikét: a phisika törvényei szerint lehetne azt gondolni, hogy az erősebb elnyomja a gyöngébbet. De itt szövetkezetről van szó, olyan csoportról, a melyből a tagok bármikor kiléphetnek s a mely bizonyos rövid évek mulva megszűnik és újra meg újra alakul, ha ugyan a már erősen megszállott területről sikerül egy-egy csoportot ismét össze toborozni.

A szövetkezetek belső élete nem egyébb, mint a tagok által befizetett tőkének a tagok közt való kihitelezése. Tehát főként személyes hitelügyek kielégítéséről van itt szó. Tessék körülnézni, hogy a már meglevő szövetkezetek egymástól mennyire elzárkózva s érdekeiket egymástól mennyire féltve dolgoznak. Az az üzleti titkok közé tartozik, hogy Kis Péternek mennyi kölcsöne van az egyiknél, mennyi a másiknál. Pedig mihelyt egy szövetkezeti tag egy másik szövetkezettől is kopogtat kölcsönért, az már rosszat jelent. Körülbelül azt jelenti, hogy a heti befizetési kötelezettségének csak úgy képes eleget tenni, ha egy másik szövetkezettől kölcsönt vesz fel. És abban az órában, amikor ez a tény bekövetkezik, megszületett a veszedelem is és pedig úgy az adósra, mint a hitelezőre nézve.

A szövetkezeti eszméből csakhamar romboló eszköz válik, melynek súlyos következményei megmélyezik magát az eredeti nemes eszmét is.

Sajnos, hogy már erre is van fényes példánk. Ott vannak a budapesti különféle című szövetkezetek, melyeknek nagyrésze a szereplési viszketeg révén alakult s amelyek folytán a budapesti szövetkezetek ma már valóságos réménévé lettek a hitel kereső szegényebb osztálynak. Hány embert esaltak a könnyelmű adósságsinálás örvényébe s hány ember left a szövetkezés nagy eszméjének aegise alatt koldussá.

E czikknek korántsem az a czélja, hogy az ujonnan alakulandó 2 szövetkezet szervező férfait a beállható veszedelemre figyelmeztesse, mert fel kell tételezni hogy a meglevő viszonyokkal számolva törekvéseiket a legjobb szándékkal vezérli. De általános érdekű mozzalomról lévén szó, bizonyára nem lesz ártalmára az ügynek, ha az eszmével a közönséget közelebbről is megismertetjük.

Az, a ki némiképpen ismeri Debreczen város lakosságának vagyoni és hitelviszonyait, a kinek fogalma van arról, hogy mily mértékben van eladósodva éppen az az osztály, a melyik a leginkább van a szövetkezetekre utalva, — minden habozás nélkül elítéli azokat a törekvéseket, a melyek itt újabb hitelszövetkezetet akarnak alakítani. A ki mélyebben lát és komolyabb tapasztalatokkal rendelkezik, éreznie kell, hogy itt újabb alapításra szükség nincsen, annak létjogosultsága nem lehet. A nélkül, hogy a saját fejlődéséhez, sőt megélhetéséhez a legkisebb reménye lehetne, ártani fog a már meglevőknek, megtámadja magát a szövetkezeti eszmét, be kell ismernünk, hogy a meglevő szövetkezetek eddigi működésükkel sok szegény családnak áldásos jótékony istápolójuk voltak.

A szövetkezeti eszme bajnokaivá csapnak föl s eltelve a legjobb szándékkal, a körülmények perancsoló sulya alatt önkénytelenül ellenségeivé válnak.

E sorok írója nem tudja, kik azok az egyének, akik az új szövetkezetek megalakításán fáradoznak, nem tudja azt sem, hogy minő programmal akarnak fellépni. De abban a meggyőződésben van, hogy egy sem ok, sem alap, a melyért és a melyre városunkban föl lehetne és fel kellene építeni

e 2 új szövetkezetet — egyáltalában nincs. És abban a véleményben van, hogy ezen meggyőződés jogosultságát a közel jövő igazolni fogja.

Lovász Iános.

Egyház és iskola.

Presbyteri gyűlés. Az ev. ref. egyház presbyteriuma f. évi november hó 15-én el nem intézett tárgyalása végett folvó évi november hó 22-én vasárnap d. e. 10 órakor a szokott helyen másodszeri meghívásra gyűlést tart, melyen tehát az egyházi törvények 30. § a értelmében a „jelenlévők többsége határoz”.

Emlékünnepet tartott ma a felső kereskedelmi iskola önképzőkörre Erzsébet királyné emlékére. Az ünnepély kimagasló pontjai voltak: Labancz Mihály tanár beszéde „Emlékezés Erzsébet királynéről”, mely az ifjuságra mély hatást gyakorolt, azután Sz. Grosz József tartott felolvasást. Halálának — mondja — az erények és bűnök két véglete: az angyali jószág; az ördögi gonoszság adtak egymásnak találkozót. Majd midőn befejezte felolvasását, Fajdalmunkra nincs ir, vesztességünk semmivel sem kárpótolható. Csak most tudjuk, kit vesztettünk benne? Volt még több szavalt, az ifjuság énekkara több énekdarabot adott nagy sikerrel elő. A szavaltok közül Révész Aladár érte el a legnagyobb sikert.

Egyházi adózók figyelmébe. E hó 28-án jár le az a határidő, melyhez a jövő havi presbiter választáson gyakorlandó szavazási jog kötve van. A ref. egyház újból felszólítja tagjait, hogy választói jogosultságuk érdekében tavalyról maradt adótartozásaikat e hó 28ig fizessék be.

Vidéki karcok.

A püspökladányi k halás szivvel gondolkodnak Debreczenre és a „Debreczen” re. Nem elég, hogy egy iczi-piczi félóráskéval megajándékoztak, hanem még a Csokonai-szoborral, s tetejébe a nagytemplommal is megkínálnak bennünket. „Ha adnak, vedd el”.

Kérem alasan, mikor mehetünk azokért az ajánlott tárgyakért?

Trefán kívül: nemcsak az a félóra kellett nekünk, hanem ránk férne a Csokonai szobor is. Mert itt minálunk mindössze csak egy időviselte Nepomuki Szent János-szobor van, de az is úgy eldugva, hogy nem mindenki láthatja. Azaz, hogy pardon! Van már! Mostanában, úgy hirtelenében több szoborral gyarapodott a muzeumunk, t. i. az államtisztviselőkkel, kik t. i. megneszelve a miniszterelnöki fizetés elodázó programot, egyszeribe kövémeredtek. „Arczok szobor lett, lábok gyökér — Zsebbe nem igen csurog a pénz!”

Hanem hát igazán trefán kívül: nem járja az, így kővé meresztetni a szegény tisztviselőket, mert azok megieszik a magokét. Ha pedig megteszik, hát meg is ennék a magokét. Mert — tapasztalásból mondhatom — van nekik jó étvágyok!

Ad vocem, tisztviselők. Már néhány év óta minden időszaki vizsgálat alkalmával fel szoktuk említeni az itteni bíróságot, mint olyant, mely hivatása komolyságát felfogva, a legutóbbi elnöki kijelentés szerint is, évről-évre a tökéletesedés útján törekszik haladni. Kérem, ne tessék ezt holmi öndicsekvésnek venni. Eszünk ágában sincs a magunk bíróságát mustrának odaállítani. Egyszerűen csak konstataljuk, a mi az elnöki vizsgálat eredményeként lesűrhető, hogy „az ügyek gyors

san s a beérkezéssel állandóan lépést tartva intéztetnek el, (s nem rosszul) hogy az összes személyzet hatáskörét és köteleességét kellően ismeri, s hogy a vezetés erélyes, humánus és célravezető. Meleg elnöki elismerés bizonyítja ezt, s mi csak azért hozzuk fel, mert az anyagi elismerésnek éppen most történt, ad graecas calendásra való halasztása juttatja eszünkbe.

„Anyagi elismerés! fizetés felemelés!” Ez még egyébre is emlékeztet bennünket. A miniszterelnök tudvalevően azt mondta, hogy ő diákkorában Heidelbergben 60 frtból ki tudott jönni, s nem érti, miért ne jöhetne ki egy tisztviselő is. Már az igaz. De hiszen még olcsóbbra is szabhatnák azt. Csinálna az állam minden tisztviselőjének egy vályut, naponként bele öntené a déli ebédet, s a tisztviselők meghíznának s az állam megtakarítana a 60 frtból 40-et.

De ne politizáljunk. — A Debreczen, nem tudom mily forrásból, azt írja, hogy nálunk vörheny és differitisz uralkodik. Hát vörhenyes képű és szakállu ember van itt elég, de azok igen jól érzik magokat. Differitisz — tudunkkal — egyesekben fordult elő, de azt járványnak nem mernők mondani. Járvány tehát nincs, s már nem is igen lesz, legalább a kiesinyek közt, mert például már kilátásba van helyezve, hogy az iskolákat december elsejétől fogva fűteni fogják.

Egyebekről jövőre.

r. l.

Tisza basáskodása Debreczennel.

(Tisza újból megsemmisítette az adók elfogadását megtagadó határozatát.)

Nov. 19.

Tisza István gróf belügyminiszter ujra bizonyítékátszolgáltatta erőszakoskodásának, törvénytörésének. Erőszakkal, basáskodással akarja megtörni a nemzet ellentállását.

Ma reggel érkezett rendelete ékes bizonyossága, hogy már hatalomra jutásának kezdetén apja nyomdokán haladt, beleviszi törvénytöréssel, erőszakoskodással az ország közigazgatásába a korrupciót.

Debreczen város törvényhatósága e hó 13-án rendkívüli közgyűlést tartott. Egyetlen tárgya volt ennek a közgyűlésnek. A város törvényhatósága élni akart törvényes ellentállási jogával.

És ezzel élt is. Egyhangulag és erélyesen visszautasította Tiszának ama törvénytelen rendeletét, mely szerint fentartja elődjének, a grancsár Hédervárnak azon rendeletét, a melylyel megsemmisítette a városi közgyűlésnek szeptember hó 29-én hozott határozatát és utasítja a tanácsot, tiltsa el az adóhivatalnak, hogy még az önként befizetett adókat is elfogadják. A közgyűlés az e hó 13-án tartott rendkívüli ülésén ragaszkodott ehhez a határozatához és fentartotta azt.

Másnap 14-én felterjesztették a közgyűlés határozatát a miniszterhez.

Tisza nem soká késett a válasszal. Ma reggel jött az meg a tanácshoz. Előre tudta mindenki, hogy a válasz époly törvénytelen lesz, mint az amit előbb küldött.

Ugyanis a miniszter ismét megsemmisítette a rendkívüli közgyűlés határozatát és felhívja a tanácsot, hogy 48 óra alatt rendelkezjen az önként befizetett adók elfogadását.

Ez a törvénytörő rendelet lényege. A tanács, a polgármester és a város törvényhatósága most már végkép kimerítette törvényes ellenállását. Ezután már csak két eset következhetik: vagy végrehajtja a tanács a miniszter rendeletét, vagy nem; ez utóbbi esetben Tisza tovább menne a basáskodással: felfüggesztené az egész városi tanácsot és kormánybiztost küldene a város nyakára, aki önhatalmulag vezetné a város ügyeit.

A tanács a rendelet vétele után ma reggel nyomban összeült, hogy elhatározza, milyen magatartást tanúsítson Tisza omeujabb rendeletével szemben.

A tanács azt határozta, hogy a várost a kormánybiztos kiküldésétől megóvando, további ellentállást nem fejt ki, hanem Tisza rendeletének eleget tesz és utasította az adóhivatalt, hogy az önként befizetett adókat mai naptól kezdve fogadja el.

Erről az intézkedésről a tanács e hó 26-án tartandó közgyűlésnek jelentést tesz.

Tisza erőszakosságára most már Debreczen hazafias, adófizető polgárainak kell méltó választ adni. És az nem lehet más, minthogy, habár elfogadják is az önként befizetendő adókat, tartsa hazafias kötelességének e város minden adófizetője, hogy egy krajczár adót se fizessen be az adópénztárba.

Ez méltó lesz e városhoz, a város lakosainak törhetetlen hazafiságához.

A belügyminiszternek a rendkívüli közgyűlés határozatát megsemmisítő törvénytörő rendelete szószerint így szól:

114557—1903

II. b.

Debreczen szabad királyi város közönségének.

(A válaszirat alapjául szolgáló jelentés száma: 297 bkgy.—15840.)

Tárgy: Az önkéntesen fizetett államiadó elfogadására kérdésében bizottsági közgyűlés felirata.)

Folyó évi november hó 13-án tartott bizottsági közgyűlésében 298 bkgy. sz. a. hozott határozata alapján a fenti szám alatt hozzám intézett feliratára, mely szerint a f. évi október hó 15-én 102317 szám alatt kelt itteni határozatnak, amelylyel a város közönségének f. évi szeptember 29-én és 30-án tartott bizottsági közgyűlésében az

önkéntesen befizetett állami adó elfogadása és a katonai szolgálatra önkéntesen jelentkezés kérdésében 244/3k74 eln. sz. alatt hozott határozata megsemmisített, megváltoztatását és a most idézett és fentartott közgyűlése határozatnak jóváhagyását kéri:

válasz o l o m a v á r o s k ö z ö n s é g é n e k, hogy a fent idézett itteni határozatot az abban kifejtett és a feliratban meg nem erőltetett indokainál fogva egész terjedelmében továbbra is fentartom és a város közönségét a megsemmisített határozatának végrehajtásától ismétlenül eltiltván, elvárom, hogy határozatom az 1886. XXI. t.-cz. 19. §-a második és harmadik bekezdése értelmében a különben törvényes következmények teljes szigor mellett azonnal és feltétlenül végrehaj tassék.

A felirathban foglalt indokokra csak annyit kívántam megjegyezni, hogy azt hogy a törvényhatóságokat az 1886. XXI. t.-cz. 2. §-ában megjelölt teendőik körében mely jogkör illeti meg, a fennálló törvények állapítják meg, ezek azonban oly rendelkezést, mely törvényhatóságnak akár önkormányzati, akár az állami közigazgatás közvetítése körüli hatáskörében a szóban levő határozat hozatalára alapot nyujtana, nem tartalmaznak, továbbá, hogy az adótartozás maga, az adómegszavaztatása nélkül is fennáll, csupán az adófizetésének kötelezettsége a kivetés, biztosítás és behajtás függ a megszavaztatás megtörténtétől.

Erről a város közönségét a felterjesztett iratok visszaküldése mellett tudomás és alkalmazkodás végett oly megjegyzéssel értesitem, hogy e határozatom végrehajtása körül tett intézkedésről a városi tanácstól 48 órán belül okvetlen jelentést várok.

Budapest, 1903. évi nov. 18-án

Tisza.

NAPI HIREK.

József kir. herczeg részvéte.

A fiatalon, élete legszebb szakában elhunyt Csáky Adorján gróf halála feletti részvét valóban eklatás módon nyilatkozott meg. Az elhunyt gróf édes anyjához özv. gróf Csáky Kálmánné főurasszonyhoz még mindig nagy számmal érkeznek a részvétnyilatkozatok. Ma érkezett meg hozzá József Ágost kir. herczeg részvétlevelé is, mely nagyon mély hangon kíván vigasztalást a súlyos csapás felett.

Puky Gyula

főispán napok óta Budapesten időzik, ahova egyebekben új év után családjával együtt visszaköltözködik. Ma este azonban visszajön Debreczenbe s bár többé nem végez hivatalos munkálatokat, ujévig a megyeházán fog lakni.

HRABÉCZY ANTAL

fehérnemű gőzmosó és vasaló intézete

MEGNYILT Széchenyi-utca 42-ik sz. a.

Tisza — működik.

Az előjelekből ítélve mégis csak keresztül hajt a „generális“ fia egy választást. Legalább is nagyon készül rá s kezes bárányokká akarja gyurni a megyei tisztviselőket. Ma megint újabb rendeletet küldött Hajdúvármegyébe, hogy a községi- és körjegyzők javadalmazásáról készítsenek kimutatást. Nem mondja ugyan, de sejtetni enged, hogy a fizetésük javításán gondolkodik. A jegyző urak azután ebben az édes reményben, de szívesen vállalkoznak egy esetleges választás esetén olyan kertes szolgálatokra, a melyeknek eredménye soha sem szokott elmaradni; — természetesen a közhangulat rovasára.

Szávay Gyula

a debreczeni ipar és kereskedelmi kamara főtitkára hivatalos ügyekben a kamara területére utazott s csak szombaton tér vissza Debreczenbe.

A bírák és a fizetésrendezés.

A Jogtudományi Közlöny írja, hogy a fizetésrendezés elhalasztása az igazságügyi szakban már is érezteti kedvezőtlen hatását. Ez évben sokkal kevesebb bíró és ügyész kérte nyugdíjazását, mint máskor, úgy, hogy a nyugdíjazottak száma egyébként évekhez képest körülbelül hatvan százalékkal csökkent. A nyugdíjazásra érett, idősebb bírák és ügyészek természetesen várják a fizetésrendezést, melynek foganatosítása után, nagyobb fizetésük után, nagyobb nyugdíjra tarthatnak igényt. Természetesen ehhez képesi rosszabbodtak az előlépés viszonyai is.

Uj vámház Debreczenben.

A debreczeni jelenlegi vámház a mostani igényeknek már egyáltalában nem felel meg s iparosaink, kereskedőink épen ezért megindították a mozgalmat egy új a modern kornak, a fokozottabb mérveket öltő forgalomnak megfelelő vámház felállítására tárgyában. A mozgalomnak meg is van a kívánt eredménye, a mennyiben Faust Elek pénzügyigazgató felterjesztésére a kincstár el is rendelte az új vámház felépítését. Először a vasut melletti térségen akarták felépíteni az új vámházat azonban ott csupán a talaj feltöltése 43 ezer koronába került volna, ezen kívül pedig messze is lett volna. Ujabbán tehát úgy tervezik a dolgot, hogy a jelenlegi vámháznak (a posta épületben) lebontásával ugyanarra a helyre fogják felépíteni a vámraktárt. Ebben a tárgyban a kincstár debreczeni képviselője Faust Elek most kikéri a debreczeni ipar és kereskedelmi kamara véleményét. Ha a kamara hozzájárul a tervhez, úgy rövid időn belül felépítik a debreczeni új vámházat.

Gyannus állati megbetegedések B.-Ujvárosban.

A szolgabíróhoz jelentették, hogy Bleier Adolf b.-ujvárosban földbirtokos tanyáján a sertések sűrűn hullanak, s épen ezért ideglenesen a tanyát zár alá is helyezték. Nincs meg állapítva a nagy sertés-

halandóság oka, de nem lehetetlen, hogy sertésvész pusztít az állatok közt s épen ezért a központi állatorvost kiküldte a szolgabíróhoz vizsgálatra végett. Az esetben, ha csakugyan sertés vész lép fel a B.-Ujvárosi állatkörzetet egészen zár alá helyezték.

Meghívó.

Az állami tisztviselők országos egyesületének debreczeni hajdúmegyei köre 1903. november 22-én vasárnap délután 3 órakor a városháza nagytanácstermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a kör tagjai és az összes állami tisztviselők tisztelettel meghívotnak. A közgyűlés tárgya: a választmány határozati javaslata. Debreczen, 1903. évi november hó 18 án. Kazinczy Gábor elnök. Harmath Gergely, titkár.

Eljegyzés.

Kormos Gyula, a debreczeni ipartestület, ipartestületi hitelszövetkezet és betegsegélyző pénztár főkönyveztője, m. kir. tartalékos honvédhadnagy eljegyezte Léway Mihály Nagy-Kereki-i ev. ref. lelkes bájos és nagyműveltségű leányát Jolánkát.

Világjáró kis fiúk.

Tóth János macsi lakos hasonnevű kis fia egyik másik társával együtt elhatározta, hogy bejárják a világot, mint annak idején Robinzon. El is indultak s azt hazudva mindent, hogy se apjuk, se anyjuk bebarangolták a környéket. Tegnap azután betértek Debreczenbe is, a hol azonban a rendőrség elfogta őket s hazatolonczoltatta szüleikhez.

Tragédia a hivatalban.

Megrendítő tragédia színhelye volt tegnap a szegedi m. kir. folyam mérnöki hivatal. Vigh Dezső mérnök halt meg egész váratlanul. Vigh Dezső délután a szokásos időben pontosan megjelent hivatalában, a hol szorgalmasan dolgozott. Körülbelül négy óra tájban szédülésről panaszkodott, felállt íróa-ztala mellől, hogy kimenjen a szabad levegőre. Alig tett azonban pár lépést, támlógójai kezdett, majd ös-szerogyott és elvesztette eszméletét. Lehetőleg hamar orvosokat hívtak, a kik azonban nem segíthettek rajta. Néhány kínos hőrdülés és vonaglás után kilehelte lelkét. Vigh Dezső holttestét bérkocsin vitték haza a mitsem sejtő fiatal özvegyhez. Vigh Dezső szívzselhüdeése egészen a sors véletlensége, mert az erőteljes fiatalember nem volt szivbajos. Igaz, hogy a mult napokban fejfájásról panaszkodott, de senki sem sejtette, hogy ez a közelgő halált jelentette.

Elkártyázott feleség.

A Krakóban megjelenő Nova Reforma írja, hogy ott egy szenvedélyes kártyás, miután minden pénzét elvesztette, a feleségét „tette fel“ a kártyalapra. A nyere-ménytárggyá kinevezett feleség pedig, ki jelen volt a játéknál, a szerencsés nyerő lett. Mikor azonban ez birtokába akarta venni az asszonyt, olyan két pofont kapott a nőtől, hogy a kártyák helyett színek játszadoztak a szeme körül. Aztán a férj következett, akit az elkártyázott hives annyira helyben hagyott, hogy a meatók szállították a kórházba.

Famnkások táncvigalma.

A debreczeni famnkások szakegyesülete a „Margit“-fürdő villanyvilágított dísztermében saját könyvtára javára f. 1903. évi november hó 21-én, szombati este szavalattal és világpostával egybekötött táncvigalmat rendez. Az alábbi műsorról: Megnyitó beszéd. Tartja: Rác István. Oh ezek a férfiak! Monológ. Irta: Ilosvai Hugó. Elő-

adja: Vajó Mariska Hová jutunk. Irta: Csizmadia Sándor. Előadja: Szilágyi Kálmán. Reggel felé. Irta: Csizmadia Sándor. Előadja: Clement Rózsika k. a. A rab asszony. Kiss Gergelytől. Előadja: Orosz Juliska k. a. „Szeretem a nőket“ vig monológ. Irta: Rudnyánszky. Előadja: László József. Két világ. Irta: Csizmadia Sándor. Előadja: Böszörményi Juliska k. a. kezdete este 8 órakor. Beléptidij: személy-jegy 1 korona 20 fil. (Előre váltott jegy 1 kor.) Család-jegy három személyre (két nő, egy férfi) ára 3 kor. (Előre váltott jegy 2 korona 40 fillér.

Hőfuvás Liptóban.

A hosszúnak ígérkező őszi időt hirtelen kemény hideg idő váltotta föl. Az egész felvidék fehér. Péntek óta szakadatlanul havazik, most pedig erős szél is seprí a havat Helvenkint már fél méter magas hólepel borítja a mezőt. Attól lehet tartani, hogy a hirtelen olvadás árvízét okoz. A kassa-oderbergi vasut fővonalán már működésbe hozták a hóekéket.

Olvasóink figyelmébe

ajánljuk, hogy színehagyott, avagy peesétes, elpiszkolódott ruháikat olcsó árak mellett Konez Józsefnél festessék és tisztíttassák Főútlei Batthányi-u. 2. sz. a. Műhely Vár-u. 7 sz. zenede során.

Igyunk

Avasujfalusi Oroszlán természetes égvényes savanyú gyógyvizet, üvegenként 12 fil. Kapható kizárólag a Schwarz-féle dohánytözsdeben. Piacz u. 29.

T á v i r a t o k.**A képviselőház ülése.**

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, nov. 19.

A képviselőház mai ülésén Nosz Gyula az ujonczjavaslat ellen szólalt fel, majd Szederkényi Nándor beszélt ellene, történeti példákkal bizonyítva, hogy a magyar vezényszó követeléséhez jogunk van.

Képviselők lovagias ügye.

Az O l a y Lajos és P o l ó n y i Géza országos képviselők között felmerült tréfás incidensből keletkezett lovagias ügy a mai napon befejezést nyert.

P o l ó n y i Géza segédei ugyanis felüknek sajnálatát fejezték ki a történetek felett s ezzel az ügyet befejezettnek jelentették ki az O l a y segédei is.

Százezerkoronás sikkasztás.

Kádár Kálmán segédhivatali aligazgató, a ki a belügyminisztériumban volt alkalmazva százezer koronát sikkasztott a kezelésére bizott pénzből. A sikkasztásra nem jöttek rá, ha nem egy képviselő barátjának bizalmasan bevallotta, hogy a hivatalos pénzzel a lóversenyen játszott s abból 100 ezer koronát elvesztett. Miután a hiányzó pénzt nem tudta visszatéríteni barátja tanácsára önként jelentkezett s bevallotta bűnét. Nyomban letartóztatták.

SZINHAZ.

A nagyás hóhortja. A művezetésnek nem sok szerencséje van a régi darabok felújításával. Az utóbbi időben, ha csak nem új darabot adnak a színház részére még félig is nagyon elvétve telik meg. Pedig például tegnap a darab meg az előadás is nagyobb közönséget érdemelt volna. A nagyás hóhortja diszkréttebb eszközökkel dolgozik ugyan, mint az újabb vigszínházi bohózatok, de azért nagyon kedves helyzeteinél fogva mindvégig mulattató.

Az előadás is nagyon gondos volt. A kerethől különösen kiváltak Pataki Béla, a ki finomságával hatott s a ki kénytelen volt a szerepét kifogástalanul megtanulni. Faraó Odón, aki különösen a harmadik felvonásban aratott zajos sikert pompás, közvetlen hatást keltő humorával. Sebestyén Géza rövid szerepében is arról a készségről tett bizonyosságot, a mely általában minden alakítását jellemzi. Hanon Aranka, Jesezszy és Csige Ilonka legjobb tehetségükkel szálltak sikra a sikerért.

Kedves jelenség volt Menszáros Margit egy lényegtelenebb szerepben, míg Iványi Antal teljes sikerrel, nagyon eredeti színekkel rajzolta meg egy tudós szolgáinak karikatúráját. Ki kell még emelnünk ezuttal Cserey Bélát, aki egyre jobban, szemlátomást halad. Szép alakját, kellemesen esengő organumát szívesen látánk és hallánk végre nagyobb szerepben is. Ebergényiné és Krasznay járultak még hozzá a jó kerethez.

Sz. Z.

A színházi előadások kezdete. A közönség sehogyan sem akar belenyugodni a városi tanács ama fatóriális intézkedésébe, mellyel a püspökladányiak kérelmére elhatározta, hogy a színházi előadásokat 7 órakor kezdjék. Különösen a bérlő közönség körében keltett ez az intézkedés megütközést és megindult a mozgalom, hogy a tanács határozatát megváltoztassák és az előadásokat fél 8 órakor kezdjék. A közgyűlés elé viszik ezt az ügyet. Százkét bérlő írta alá azt az ívet, melyben a tanács határozatának megváltoztatását kéri. Az aláírottak tömege bizonyítja legjobban, mennyire nem számolt a tanács a debreczeni közönség óhajával, mikor az előadások kezdetét 7 órára tűzte ki. Az ehó 26-án tartandó városi közgyűlésen lesz alkalma ezzel az ügyvel is foglalkozni és bizunk abban, hogy a közgyűlés elsősorban is a színházat fenntartó bérlőközönség óhaját mérlegeli és megváltoztatja a tanács indokolatlan intézkedését.

A színtársulat Nyiregyházán. A debreczeni színtársulat ismét Nyiregyházán fog vendégszerepelni és pedig december 2-án „Nézd meg az anvját”, 3-án Közönyt közönnnyel” és 4-én a „Sötétség” című darabokat adják elő.

Casanova. Ma és holnap a Casanova, ez a kedves zenéjü mulatságos operett kerül színre, a melyet már csak Felhő Rózi pompás alakítása miatt is érdemes megnézni.

Sötétség. Ruttkay Györgynek, a Nemzeti Színház nagy sikert aratott és nagy irodalmi jelentőségű színművét vasárnap mutatja be a színtársulat, melynek drámai társulata erősen készül az érdekes bemutató előadásra. A darabban vezető szerepeket játszanak Csiky, Sebestyén, Pataki, Arday, Klenovics, Menszáros Margit és Ebergényiné, Ezenkívül részt vesznek a darabban Krasznay, Cserny, Iványi és Nagy János.

Törvényszék. Kincsek a föld alatt.

— Czigányasszonyok furfangos esalása. —
Saját tudósítónktól.

Agyafurt két czigányasszony állott tegnap a kir. ítélőtábla előtt. Az egyik Bánfi Jánosné, aki az által tette nevét örökké nevezetessé, hogy a mult esztendőben egy vásárhelyi öreg embertől több ezer koronát esalt ki azon a réven, hogy megszerzi neki a tulvilági boldogságát. Segítő társa volt neki egy másik czigányasszony, akivel szövetségre lépett és így egyesült erővel esalták a környék hiszékenyebb embereit.

Kistelekre is átrándultak a mult esztendő végén és egy jámbor asszonytól összes pénzt kicsikarták a legfurfangosabb módon és valóban komikus eszközökkel. Az ebből keletkezett bűnügygel foglalkozott tegnap a szegedi ítélőtábla.

Az előzményeket és a tárgyalást a következőkben ismertetjük:

Dancsók Györgyné kisteleki asszonyhoz a mult év végén beállított Matyi Mihályné vásárhelyi czigányasszony, aki felvilágosította a hiszékeny asszonyt, hogy temérdek kincs van a kamrájában a föld alatt elrejtve. Hogy én ezt soha nem vettem észre. — sopánkodott a nagy kincs hallatára valósággal elkábult asszony.

— Jaj lelkem, nem is lehet azt mindenkinek fölszíni. Azt csak a tulvilági szellem küldötte bírja előkeríteni.

— Hát ki az a tulvilági küldött, vagy mi a manó? — kíváncsiskodott Dancsók.

— Azt hónap elhozom, — nyugtatta meg a ráncosképű banya a kíváncsi asszonyt. Másnap megis jelent egy másik banya kíséretében, akit Bánfi Jánosnének hívnak. Az mindenféle bókusz-pókuszokkal annyira meghódította az asszonyt, hogy sikerült neki 1100 koronát kicsalni, amelynek segítségével előkaritk a föld alatt levő nagy kincseket. Persze mindez csak mese volt és a két csaló banya úgy eltűnt a pénzzel, hogy nem is került elő, míg a esendőők be nem vitték a börtönbe. Az ügyészség csalás bűntettével vádolta meg a czigányasszonyokat, akiket a törvényszék fölmentett azon az alapon, hogy az ügy elévülése után tették meg a feljelentést. Az ügyész felebbezést jelentett be az ítélet ellen és a tábla ma foglalkozott az ügyvel. Bánfiné Marianosztráról hozták el a tárgyalásra, amelyen a tábla lényegesen megváltoztatta a törvényszék ítéletét. Matyiné egy évi börtönre és 100 koronára. Bánfiné pedig 6 hónapi börtönre és 40 koronára büntették. Az elesalt pénzből 486 korona megkerült, amelyet a tábla a sértett fél képviselőjének kiadatni rendelt.

A primadonna póre. A Ruzsinszky-Varga ügy gyulai tárgyalása után a Békésmegyei híradó krajezáros csabai lap olyan tudósítást közölt, amely páratlanul állott a magyar sajtóban. A lapot Martos György dr. — Varga Lajos ügyvédje Nagyváradra is elküldte Bérezi Gyula színésznek, kitől véletlenül megtudta Ruzsinszky Ilona, hogy mit ír a kis lapocska, amely ellen 16 rendbeli sajtófeljelentést tett már Baróthy Pál kir. ügyész. A lap elolvasása után Ruzsinszky Ilona a következő nyitva kézbesítendő táviratot küldte Szentmiklósi Józsefnek, a lap szerkesztőjének: Aki a szszonyt sért, az nem ujságíró, hanem közönséges bandita. Szücs Dezső pedig ezt sürgönyözte: V e-

zekelni, mert jön a kutyakorba cs. — Szentmiklósi, ahelyett, hogy reparálta volna a dolgot, feljelentést tett a csabai bíróságnál. A vádlottakat Linder Károly dr. csabai ügyvéd képviselte, Szentmiklósiét Pándy István dr. A tárgyaláson Linder dr. kifejtette, hogy nyomban viszonzott sértésről s jogos védelemről van szó, mely nem büntethető. Különben is a lap ellen sajtópör folyik s így ez az ügy ezideig nem tárgyalható. Szentmiklósi József védekezett, hogy nem ő írta a cikket, beküldték és srteni nem akart. Elégtételt ad. A bírő a tárgyalást elnapolta a sajtóper befejezéséig. A ozikk szerzőjét ezideig nem sikerült kikutatni.

Megvert katolikus lelkész.

(Botrány egy népgyűlésen.)

(Saját tudósítónktól.)

Fölháborító merénylet tartja izgalomban Algyő község lakosságát. Egy öreg földműves-ember tegnap délután az algyői piac téren megtartott népgyűlés közben megharagta az ottani segédlelkészt és fojtogatni, ütlegelni kezdte. A körülállók akadályozták meg abban, hogy a felbőszült ember folytassa brutális munkáját.

A megbotránkozató esetről a következőket jelenti tudósítónk:

Algyőn már hónapok óta mozgolódnak a kétkézi munkások és a szegényebb sorsú földművesek, akik között részint a budapesti, részint a szegedi szocialisták mind nagyobb számban hódítanak híveket.

Csaknem minden vasárnap tartottak népgyűléseket, amelyek végén gyűjtést rendeztek a jelenlevők között. Hogy mire történt a gyűjtés, azt nem tudni.

Tegnapra is gyűlést hívtak össze Molnár Antal és társai. A dorozsmai főszolgabírótság engedélyt adott a gyűlésre és azt tegnap délután három órakor meg is kezdték.

Molnár Antal nyitotta meg a gyűlést, melynek három pontból állott a programja. A gyűlésen több szegedi és fővárosi szocialista is megjelent és beszédeket intéztek a nagy számban megjelent emberekhez.

Eppen a befejezéshez közeledett a gyűlés; valamelyik budapesti kiküldött épp a sajtóviszonyokról kezdett beszélni, amikor a piac téren lévő toronyban megkondult a nagy harang.

A templom lábánál szónokló ember hangját természetesen alig lehetett hallani, bár a szegény majd kiharsogta a tüdejét. A tömeg ekkor haragosan kezdett zúgni:

— Hagyják abba a harangozást!

— Nem hallunk semmit!

Lakatos Ferencz öreg földművesgazda egyszerre csak elkiáltotta magát:

— A pap az oka mindennek! Ő hazátta meg a harangot, hogy ne halljunk semmit!

Még sokáig kiáltozott és dühöngött az öreg; amikor azonban hiábavaló volt a tiltakozása, végzetes dologra határozta el magát. Balázs Gyula segédlelkész a hozzátartozóival a gyűléstől nem messze levő paplak előtt ült és szemlélte a harangzó hatását. Egyszerre csak odaugrott az öreg Lakatos és rávetette magát a lelkészre, akit torkon ragadott, majd ütlegelni kezdett. A körülállók közbevetették magukat és megakadályozták az öreg további cselekedetét. Lakatos ellen megindították a megtorló eljárást.

Foulard-selyem

60 kr.-tól

3 frt 70 kr.-ig méterenként, valamint a legújabb fekete, fehér, és színes Henneberg selymekben 60 kr.-tól 11 frt. 35 kr.-ig méterenként. Sima, csikos, koczkás és mintázott Damastok stb.

Selyem Damast 85 kr.-tól 11 frt 80 kr.-ig.

Selyem Bast egész ruhák 9 frt 90 kr.-tól 43 frt 25 kr.-ig.

Foulard selyem mintázott 60 kr.-tól 3 frt 70 kr.-ig.

Méterenként portó és vámmentesen házhoz szállítva. Minták forduló postával. Schveiczba 2-ös levélbélyeg.

Báli selyem 60 kr.-tól 11 frt 35 kr.-ig.

Menyasszonyi selyem 60 kr.-tól 11 frt 35 kr.-ig.

Blous selyem 60 " 11 " 35 "

Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Házibarátok lovagias ügye.

(Ahol minden jó, csak a vége nem.)

— Saját tudósítónktól. —

nov. 18.

Egy feltűnően csinos asszonyka, kire a debreceni korzón már nem egy férfiszem tapadt sóvárogva, a nékülözhetetlen férj és két házibarat ennek az édeskes történetnek a szereplői, melynek minden epizódját derű sugározta be, csak a vége lesz talán valakire nézve szomorú. Az ügy még a múlt évben kezdődött egy közeli fürdőhelyen, hol N. magánhivatalnok a feleségével utókurán volt. Az üdülés egyhangú napjai alatt a csinos asszonyka „szórakozás céljából” megismerkedett egy aradi nős emberrel, kivel csakhamar megértették egymást. A férjnek sem volt kifogása a szórakoztató házibarat ellen s annyira ment, hogy haza kerülve Aradra, a legintimebb barátságban élt azzal. Néhány hétig tartott ez így, amikor a mi fürdői szórakoztatónk hosszabb időre eltávozott Aradról.

Mi sem természetesebb, minthogy az élénk társaságkedvelő asszony meglehetősen érezte a jó barát hiányát s nem tellett belé néhány nap, már megvigasztalódott egy bajsztalán, de egyébként igen csinos fiu társaságában. Az aranyjuezi napok azonban nem sokáig tartottak. Egy szép napon beállított az „első”, ki egészen váratlanul temett idehaza s nem kis meglepetéssel látta, hogy helyét már lefoglalták az asszony szívében. Aki ismeri a házibaratok természetrajzát, tisztában lehet azzal, hogyan érezte magát a fölfedezés után a mi emberünk. Első gondolata természetesen a bosszu volt s ezt felindulásában oly módon hajtotta végre, hogy kedves barátja, a férj figyelmét elég diszkrét alakban, de annál nyomatékosabban felhívta a bajsztalán, de egyébként csinos ifju személyere, ki mintha kissé, de épen csak egy kissé sokat volna a felesége oldalán.

A férj tudomásul vette a jóakaratu figyelmeztetést és e percztől fogva az asszonyka úgy tapasztalta, mintha sohasem maradna magára. E körülmény izgatta is rövid ideig, de ekkor egy különös dolog történt, A menyecskenek tudomására jutott, hogy a „bajsztalán” megcsalta őt. Mit tehetett egyebet, bosszúból visszapartolt az el sőtööz, ami annál könnyebb volt, mert annak, mint a ház régi jó barátjának, szabad be- menetele volt mindig.

S most következett a dolog tulajdonképeni fordulata. A meilözött bajsztalán egyszerűen nem tudta megtagadni a házibarati természetét s ugyancsak bosszúból, elég diszkrét alakban, de annál nyomatékosabban felhívta vetélytársa feleségének figyelmét a csalfa körülményre. Természetesen, az asszony ezek után úgy fogadta az uracsáját, mint aki mindent tud, még természetesebb, hogy a férj mindent tagadott s legtermészetesebb, hogy másnap elküldte a segédeit a bajsztalánhoz. Kardra azonban nem került a dolog, mert a ferjet elszólították Aradról a köteleiségei. De ha visszatér, ezt a kedélyes ügyet bizonyára két levegőbe lött golyóval fogják elintézni. Ha ugyan az ügynek sikerül ily stilszerű befejezést adni.

Most hát a megcsalt menyecske tudni sem akar többet az uráról s való készüli,

A közönség köréből.

Nyílt panasz. A debreczen h.-nánási vonaton történik az a rendetlenség, különösen Hajduböszörményben, hogy — mint az a folyó hó 18-án reggel is történt — a vonat indulása előtt 15 percczel ott levő utasok már nem kaphattak jegyet, mert a pénztárnok a tolatásnál volt elfoglalva.

Mintegy 15 utas jegy nélkül felszállott s kétszeres díjat fizetett. Többen visszatértek. Az itt a baj, hogy vissza kell térni az idejében kint levő szegény utasnak, vagy daplán fizetni. És e rendetlenséget nem a személyzet, mely köteleiséget ez óriásilag megszapordott munka mellett ember feletti erővel teljesíti, hanem a vasut társaság követi el, akkor midőn a személyzetet nem szaporítja, oly helyen sem mint Böszörmény, hanem egyenesen utazni látszik az utasok megszarolására a dupla fizetésre.

A vonatok megkétszereződtek, a személyzet maradt. Hol itt a logika? Követeljük vissza a dupla fizetést! követeljük a rendet, a szabályzat betartását és a hivatalnok kar szaporítását A megbüntetett nevében is.

Dobó Sándor
tanító és hírlapíró.

Budapesti árutózsde.

A „Debreczen” távirati tudósítása.

Nov. 20.

Készáru: változatlan.

Buza áprilisra	7.75—7.76
Rozs	6.73—6.74
Zab	5.52—5.53
Tengeri májusra	5.25—5.26

SZINLAP.

Ma csütörtökön, bérlet 43-ik szám „A”

Casanova.

Regényes nagy operette 3 felvonásban.

Kezdeté 7 orakor.

Holnap, pénteken, bérlet 44-ik szám „B”
ugyanaz.

A világhírűvé vált gyémánt

fekete Bramer posztó kizárólag Boros Testvérek nődivat áruházában kaphatók. Divatos újdonságok megérkeztek. Olcsó árak. (2)

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai

Debreczen, kistemplom bazar.

Ujonnán átalakított divatáruház.

Külön szőnyegosztály.

Ágy- és Asztalterítők, Függönyök, Burorszövetek, Kocsitakarók. (2)

Linoleum, Lópokrócok

óriási raktára

Bormérés megnyitás.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy f. hó 21-én

hurkaestélylyel

egybekötve bormérésemet megnyitom.

Szíves támogatást kérve

tisztelettel

Pethó Lajos

Teleky-u. 60.

Csódalatti kiárulás.

Vagyonbukott ifj. Czeglédy József csőd-tömegéhez tartozó rum, thea borok, karácsonyi cukorkák és az összes fűszerárak **teljesen leszállított áron** kiárusíttatnak a Piacz-u. 16 sz. alatti boltban. Ugyanott az üzleti felszerelés is eladó.

Debreczen, 1903 nov. 18.

Vályi Nagy Gusztáv

tömeggondnok.

A Magyar Fém- és Lámpaáru-gyár

részvénytársaság gyári raktára
Debreczen, Piacz-utca és Simonffy-utca sarok.

Gyár: Budapest—Kőbányán.

Ajánlja gyártmányait:

Légszesz esillárok, asztali és függő lámpákat
valamint

egyszerű lámpákat közönséges használatra.

Bronze Disztárgyakat

állványok, íróasztali berendezések,
gyertyatartók stb.

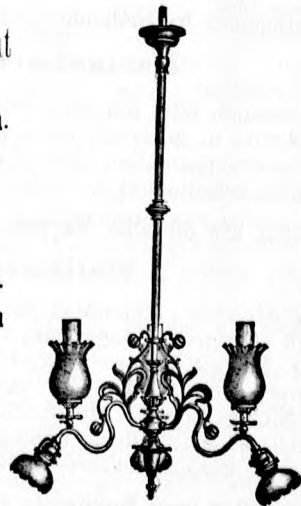
a legmérsékeltebb gyári árak mellett.

Ugyanitt kapható valódi amerikai petroleum

„Király-Olaj”

mely kizárólag e gyár számára gyártatik,
tisztá, szagtalan és robbanhatatlan.

Helyben minden mennyiség házhoz
szállítatik.

Ö. cs. és Apost. kir. Felségének

legfelső elhatározása folytán.

A katonai jótékony célokra szánt

XXIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen Ausztriában egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 19.382 nyereményt tartalmaz készpénzben 512.880 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottójövedék kezkesedik.

A húzás visszavonhatlanul 1903 évi december 17-én fog megtartatni.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III ker., Vordere Zollamtsstrasse 7 sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánylőzsdékben, adó, posta, távirada és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók, Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

PEKAREK ^{FÉLE} CHINA és CEYLON TEA

minőségénél fogva, bármely más teával nem pótolható. miután finomsága, ereje és zamata a régen bevált keverési módszer által felülmulthatatlan marad. Senkise mulasszon el egy kiserletet megtenni. Csak eredeti csomagokban kapható minden finomabb drogusita, fűszer és csemege kereskedésben.

Debreczenben képviselve: Halmágyi József ur által.

saját darálású hófehér só, bors, szegfűszeg, gyömbér, kapormag, szerecsendióvirág, tiszta és legjobb minőségben kapható

DEUTSCH ALBERT és FIÁNAL
Hatvan-utca 9.

Só és fűszerek vevőink kívánatára azonnal is megdarálhatók.

Az Új Szőnyegházban

megérkeztek

AZ ÚJ SZŐNYEGEK,
FÜGGÖNYÖK,

BUTORSZÖVETEK,
Ágy- és asztalterítők,
KOCBITAKARÓK,
LÓPOKRÓCZOK,

Valódi linoleumból

gyári raktár

Bosznay J. és Társa

Debreczen, Kossuth-utca.

MIHALOVITS J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti műlaboratoruma a »Kigyó«-hoz
Debreczenben, Főtér 31. sz.

Ajanlja a következő, közkedveltségnek örvendő készítményeit:

Harmat-crème

arczépítő s bőrápoló kenőcsét, mely teljesen ártalmatlan, nem zsiroz, tehát nappal is használható s az arcznak üdőséget, finomságot s hamvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztítja s fehériti. Kiváló eredménnyel használható arczvörösség, májfolt, sömör, szeplő s egyéb bőrtisztatlanságnál.

1 tégely Harmat crème ára 1 korona.

A kréméhez használendő powder, a

Harmat-arcpor,

mely az arcznak üde, ifju szint kölcsönöz; három féle színben kapható u. m. fehér, rózsás s crème színben. Kitünő illata, teljesen ártalmatlan volta s finomsága által vetekedik minden más készítménnyel. — Jól tapad és igen jól fed.

Próbadoboz ára 50 fillér Nagyobb dobozó 1 és 2 korona.

A Mollitergin

a legkiválóbb arcz s különösen kéz-bőrápoló folyadék, mely a bőrnek selyemszerű lágyaságot, bársonyszerű finomságot kölcsönöz. Fehériti az arc- s kéz-bőrt. Teljesen ártalmatlan. Nem zsiros s nem piszkítja a ruhát. Hatása bámulatos és rögtöni! Napégette vagy szélkifujta kezeket vagy arczbőrt a legrövidebb idő alatt üdévé, finommá tesz. Megbaruult kezeket, eldurvult kéz-bőrt fehérré, puhává változtat.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekből.

Mihalovits J. gyógyszeriára a Kigyó-hoz Debreczenben.

Dr. Borsos-féle Növényi Hajszesz.

Meggátolja a hajkihullást, a fejbőr megkorpásodását, a hajvégek megtörését s megóvja a fejbőr-betegségektől. Illata kellemes. Hatása biztos. Használata egyszerű. Nem zsiroz, nem piszkítja a fehneműt. Teljesen ártalmatlan. Elősegíti a hajnövést!

1 üveg hajszesz ára 1 vagy 2 korona.

Dr. Borsos-féle Növényi Hajkenőcs.

Azok részére, kik a folyadékot nem kedvelik s inkább a kenőcsnek barátai, készül ugyanolyan ható anyagból s ugyan olyan kiváló hatású hajkenőcs is, mint a Borsos-féle hajszesz. Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos!

1 tégely Hajkenőcs ára 1 korona.

A Mihalovits-féle

Iztelen Csukamájolaj

teljesen iztelen s szagtalan készítmény, mely undort nem okoz s e végből a gyermekek azt szívesen szedik.

A Mihalovits-féle

China-bor.

China-vas-bor.

Condurangó-bor.

Pepsin-bor.

1 üveg ára

1 kor. 60 fill.

Szomorodni borból kiváló gonddal készült gyógyborok, melyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden e nemű készítménnyel.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostáival szemben.